

Verslag van werkzaamheden 2022

Raad voor
Toezicht

Augustus 2023

Dit document bevat bladwijzers, hyperlinks en navigatiebuttons

Adobe Acrobat bladwijzers - toetsencombinatie "Ctrl-b"

Tekst is een interne document- of externe hyperlink

Vorige pagina

Volgende pagina

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Nederland rekt op zijn accountants.

De leden van de Koninklijke NBA vormen een brede, pluriforme beroepsgroep van ruim 22.000 professionals werkzaam in de openbare accountantspraktijk, bij de overheid, als intern accountant en in het management van organisaties. Integriteit, objectiviteit, deskundigheid en zorgvuldigheid, geheimhouding en professioneel gedrag zijn essentiële waarden voor iedere accountant. De Koninklijke NBA helpt accountants hun cruciale rol in de maatschappij te vervullen, nu en in de toekomst.

Inleiding

De Raad voor Toezicht van de NBA beoordeelt de kwaliteit van de beroepsuitoefening door accountants. Dit doet de raad onder meer door het uitvoeren van periodieke en risicogerichte kwaliteitsbeoordelingen bij accountantseenheden. Het doel hiervan is het bevorderen van een goede beroepsuitoefening, wat bijdraagt aan het maatschappelijk vertrouwen in accountants.

Dit verslag bevat de resultaten van het toetsingsjaar 2022 (1 april 2022 - 31 maart 2023) en beschrijft een aantal relevante ontwikkelingen die zich dit verslagjaar hebben voorgedaan.

Meer informatie over de raad

De samenstelling van de Raad voor Toezicht is te vinden op de NBA-website.

Ook vindt u hier eerdere verslagen van de raad en meer informatie over het toetsingsproces.

Terugblik en vooruitblik

Corona

Het afgelopen verslagjaar is het eerste sinds de start van de coronapandemie waarin de toetsingen niet zijn beperkt door coronamaatregelen. Bovendien heeft de raad in dit jaar de door de pandemie opgelopen achterstanden kunnen wegwerken. Dat betekent niet dat corona geen rol speelde: de raad heeft net als vorig jaar opdracht-dossiers die zien op de corona-subsidieregelingen NOW en TVL in de toetsing betrokken.

Toetsingsarrangement NBA - BFT

Het Bureau Financieel Toezicht (BFT) is belast met het toezicht op de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), door (onder meer) accountants. Bij de toetsing door de raad worden ook aspecten van de Wwft getoetst. Daardoor zouden accountantspraktijken in het reguliere toezicht zowel door de raad als door het BFT op Wwft-aspecten worden getoetst.

Om dat te voorkomen zijn de NBA en het BFT een toetsingsarrangement overeengekomen. Daarin is vastgelegd dat de raad de naleving van Wwft-aspecten blijft toetsen en dat het BFT de praktijken voortaan niet meer bezoekt voor regulier onderzoek. Het arrangement is per 1 januari 2023 in werking getreden.

Toezicht op nieuwe leest

De raad heeft dit verslagjaar een start gemaakt met de gefaseerde invoering van het hernieuwde toezichtsproces: toezicht op nieuwe leest. Ter ondersteuning daarvan heeft de raad kort na de zomer een informatiepagina gelanceerd om de leden te informeren over de aanstaande wijzigingen (www.nba.nl/tnl). Omdat het nieuwe proces extra inzet van de toetsers optredend als teamleider vraagt, is de raad een wervingscampagne gestart om nieuwe toetsers aan te trekken. Dat heeft geresulteerd in ruim 15 nieuwe toetsers die vanaf het toetsingsjaar 2023 inzetbaar zijn.

De eerste zichtbare wijziging voor de leden is de herziene monitoringvragenlijst, die begin november is uitgestuurd naar alle accountantspraktijken. Deze vragenlijst, die de praktijken jaarlijks invullen, is uitgebreid met vragen waarmee de raad beoogt een betere indicatie te verkrijgen van de kwaliteit van de praktijk. De aangepaste vragenlijst vormt ook belangrijke input voor het nieuw in te voeren ontwikkelingsgesprek. Begin 2023 heeft een pilot met ontwikkelingsgesprekken plaatsgevonden. De ervaringen uit die pilot neemt de raad mee naar de verdere invoering van het ontwikkelingsgesprek als onderdeel van het hernieuwde toezichtsproces.

Tot slot hebben in dit verslagjaar voorbereidingen plaatsgevonden voor het opleiden van de toetsers in het nieuwe proces en voor aanpassing van de Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen en de Verordening op de kosten kwaliteitsbeoordelingen. De gewijzigde verordeningen zijn in juni 2023 ter vaststelling aan de leden voorgelegd.

In het komende verslagjaar zal het project Toezicht op nieuwe leest zich met name richten op het communicatietraject en het tijdens de juni-ledenvergadering van de NBA in stemming brengen van de gewijzigde verordeningen. Daarna zal de raad de mogelijkheden van het gebruik van data ten behoeve van het toezichtsproces verder uitwerken.

Toezicht op accountantsafdelingen

Ter ondersteuning van het toezicht op de intern- en overheidsaccountants heeft de raad per september een extra vaktechnisch adviseur aangesteld: de heer dr. J.R.H.J. (Bob) van Kuijck RA RC. Deze vaktechnisch adviseur is gestart met een analyse van de eerste monitoringvragenlijsten onder accountantsafdelingen. Hiertoe heeft ook een aantal gesprekken plaatsgevonden met accountantsafdelingen uit verschillende branches. Een aantal zaken is daarbij duidelijker geworden: (i) de diversiteit van de doelgroep, (ii) het is de doelgroep niet altijd even duidelijk welke regelgeving toepasselijk is en / of hoe deze toe te passen en (iii) binnen de doelgroep worden meerdere normenkaders gehanteerd, waaronder de NVKS. Deze bevindingen maken dat het inrichten van het toezicht op de accountantsafdelingen meer tijd kost dan vooraf gepland. De raad zal daar echter ook in het komende verslagjaar verdere stappen in maken en waar nodig de diverse stakeholders daarbij betrekken.

Resultaten toetsingen

Algemeen

De door de raad te toetsen populatie bevat accountantspraktijken die werkzaamheden in het NBA-domein uitvoeren: vrijwillige controleopdrachten, overige assurance-opdrachten, beoordelingsopdrachten en aan assurance verwante opdrachten. De SRA is door de raad geaccrediteerd om toetsingen in het NBA-domein uit te voeren. SRA-leden worden op basis van die accreditatie niet door de raad voor toetsing bezocht.

Vanaf dit verslagjaar voeren de NBA en de SRA geen (her)toetsingen meer uit op het wta-domein. Bij het tonen van de resultaten wordt dan ook geen onderscheid meer gemaakt tussen de resultaten van wta-vergunninghouders en van niet-wta-vergunninghouders.

Resultaten toetsingen

Toetsing 2022

	NBA		SRA		Totaal
✓	191	✓	46	✓	237
○	71	○	12	○	83
✗	1	✗	0	✗	1

Hertoetsing 2022

	NBA		SRA		Totaal
✓	21	✓	12	✓	33
✗	9	✗	3	✗	12

✓ Voldoet ○ Voldoet op belangrijke onderdelen niet ✗ Voldoet niet

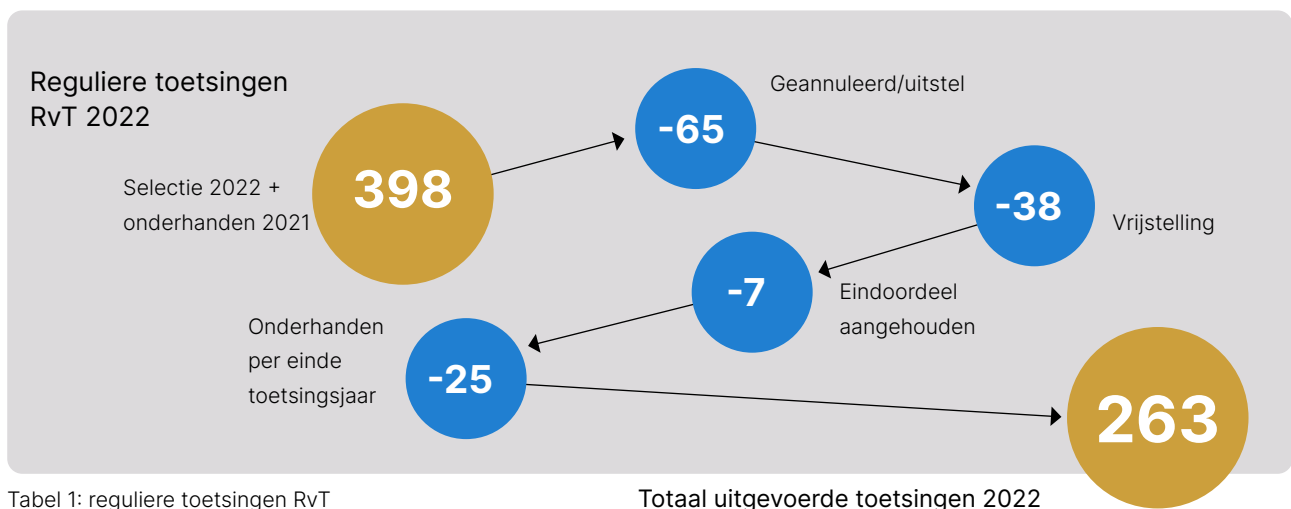
Gezamenlijk hebben de raad en de SRA 321 toetsingen uitgevoerd. Daarvan voldeed 74% aan de gestelde eisen (vorig jaar betrof dit voor de totale populatie 75%).

De hertoetsingen laten een ander beeld zien. Van de 45 hertoetsingen is 73% afgerond met een voldoende (vorig jaar voor de totale populatie 87%). De oorzaken die aan de onvoldoendes ten grondslag hebben gelegen, zijn zeer divers. In een aantal gevallen is de raad van mening dat er sprake is van een ernstige schending van de fundamentele beginselen. In andere gevallen slaagt de praktijk er kennelijk niet in om, na herhaaldelijk daartoe in de gelegenheid te zijn gesteld, de kwaliteit op het vereiste niveau te krijgen. Niet zelden ziet de raad in zulke gevallen dat de praktijk te laat besluit externe hulp in te schakelen.

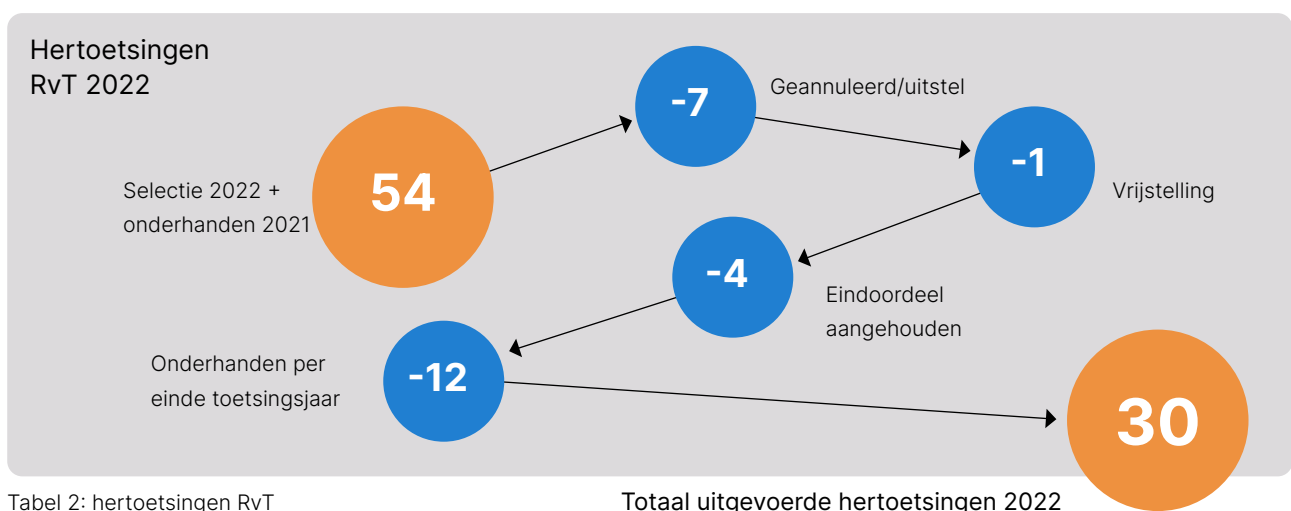
Het proces

Ieder jaar in februari maakt de raad de selectie op voor de in dat jaar te (her)toetsen praktijken. Indien een praktijk in opbouw een beperkt aantal afgeronde opdrachten heeft waardoor een toetsing een onvoldoende representatief beeld van de werking van het kwaliteitssysteem van de praktijk zou opleveren, kan vrijstelling worden aangevraagd. Ook als tijdelijk niet kan worden voldaan aan de kwaliteitseisen, omdat er sprake is een fusie/overname, splitsing of afbouw van de praktijk, kan vrijstelling worden aangevraagd. Vrijstelling wordt verleend voor dat kalenderjaar.

Daarnaast kunnen er andere redenen zijn waarom een geselecteerd kantoor alsnog niet wordt ge(her)toetst. Bijvoorbeeld als het kantoor geen NVKS-opdrachten meer uitvoert, er geen accountant meer aan het kantoor verbonden is of er sprake is van bijzondere persoonlijke omstandigheden. Dit leidt dan tot annulering van de (her)toetsing dan wel uitstel daarvan.

Tabel 1: reguliere toetsingen RvT

Tabel 2: hertoetsingen RvT

Bevindingen

De raad ziet veel van de vorig jaar geconstateerde algemene tekortkomingen ook dit verslagjaar terugkeren. Daarnaast is een aantal nieuwe opgevallen. Dat levert het volgende beeld op:

Stelselniveau

Jaarlijkse evaluatie cfm artikel 27, tweede lid sub b NVKS	Niet uitgevoerd, niet besproken met accountant van buiten het kantoor, en/of geen vastlegging van bespreking: met grote regelmaat blijkt de jaarlijkse evaluatie niet, of niet cfm artikel 27, tweede lid sub b te zijn uitgevoerd.
Opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling (OKB)	Ontbreken criteria of onvoldoende concreet geformuleerde criteria voor het uitvoeren van OKB's. Ook het niet of niet juist opvolgen van de in het handboek geformuleerde criteria waardoor ten onrechte geen OKB's worden uitgevoerd.
BAV – uitloopriscico	Het uitloopriscico dient voor minstens twee jaar verzekerd te zijn. Dit moet al bij sluiten van de BAV zijn overeengekomen. Een optie waarbij bij beëindiging van de BAV het uitloopriscico kan worden verzekerd, volstaat niet. In een aanzienlijk aantal gevallen blijkt het uitloopriscico echter niet verzekerd, om reden dat de betreffende verzekeraar daar (nog) niet in voorziet.
Onafhankelijkheid (ViO)	Ontbreken onafhankelijkheidsverklaring
Eigen jaarrekening	Onjuiste naleving publicatieplicht eigen jaarrekening en / of die van de BV's van eigenaren/partners van de accountantspraktijk
Wwft aspecten	Niet juist naleven opleidingsverplichting en/of risicobeleid
Handboek kwaliteitsbeheersing	Niet naleven van kantoor specifiek gemaakt handboek

Dossierniveau

Opdrachtbevestiging	Ontbreekt, niet tijdig, niet juist, niet volledig, en/of niet ondertekend
LOR	Ontbreekt, niet tijdig, niet juist, niet volledig, en/of niet ondertekend
Cliëntonderzoek (Wwft)	Identificatie en/of verificatie niet of niet juist uitgevoerd of vastgelegd
Documentatievereisten NVCOS	Bijv. ontoereikende vastlegging uitgevoerde werkzaamheden
Assurance-informatie	Niet voldoende en geschikte assurance-informatie verkregen
Onafhankelijkheid (ViO)	Geen onderzoek uitgevoerd naar bedreiging van de onafhankelijkheid, samenloop werkzaamheden, langdurige betrokkenheid.

Daarnaast komt de raad met enige regelmaat accountantspraktijken tegen waarvan de eigenaar geen accountant is. De kwalificatie als accountantspraktijk wordt in zo'n geval ontleend aan een of meerdere accountants in loondienst, dan wel als zzp-ingehuurde accountants. De raad wijst op de kwetsbaarheid daarvan ten aanzien van de (continuïteit van de) vereiste kwaliteit.

Een aantal bevindingen ziet specifiek op uitgevoerde NOW/TVL-opdrachten:

- Onvoldoende kennis over protocol en standaarden, met gevolgen voor de naleving ervan
- OKB of vergelijkbare maatregel niet (goed) uitgevoerd (altijd voor de 4415N, de 4416N en voor de 3900N waar nodig of verplicht vanuit de NVKS of vanuit het kwaliteitssysteem van de accountantseenheid)
- Keuze systeem of gegevensgerichte controle niet of onvoldoende vastgelegd en onderbouwd
- Afwerkmemorandum gebruiken (tip), onderbouwing van de verklaring
- Fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving (COS 4400N.31 naleven)

Vanuit de NBA is hier op 9 maart 2023 tijdens het 'NBA Helpt webinar TEK (tegemoetkoming energiekosten) en update NOW' aandacht voor gevraagd.

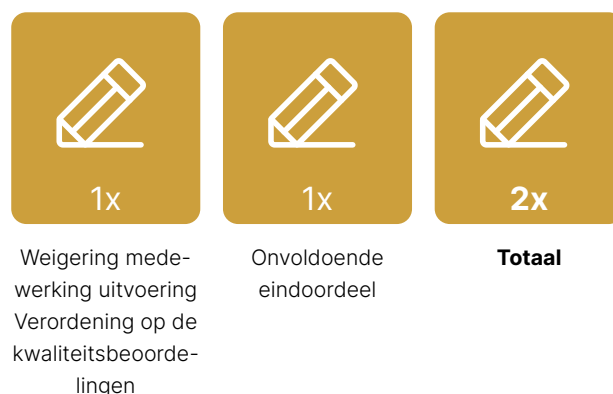
Juridische procedures

Tuchtklachten

In dit verslagjaar heeft het bestuur op advies van de raad twee tuchtklachten ingediend. In een geval werd de tuchtklacht ingediend omdat bij herhaling bleek dat de accountant het kwaliteitssysteem van de accountantspraktijk niet op orde had (onvoldoende eindoordeel). Het tweede geval betrof een tuchtklacht wegens weigering van de accountant om medewerking te verlenen aan de uitvoering van de toetsing.

De Accountantskamer heeft in drie zaken uitspraak gedaan. In alle gevallen werd de klacht gegrond verklaard. De opgelegde maatregelen betroffen tijdelijke doorhaling voor de duur van een maand, berisping en doorhaling waarbij de termijn waarbinnen betrokkene niet opnieuw in de registers kan worden ingeschreven twee jaren bedraagt. Eén accountant heeft tegen de uitspraak van de Accountantskamer beroep ingediend bij het CBb.

Reden ingediende klachten

Bezwaarschriften

In het verslagjaar zijn acht bezwaarschriften ingediend: zeven tegen het eindoordeel 'voldoet op belangrijke onderdelen niet' en een tegen het eindoordeel 'voldoet niet'. Bezwaar wordt ingediend bij het NBA-bestuur, die bij de afhandeling ervan geadviseerd wordt door de commissie voor de bezwaarschriften. In de bezwaarprocedure is de raad procespartij, evenals de bezwaarde.

Het NBA bestuur heeft in acht bezwaarzaken beslist. Het bezwaarschrift tegen het eindoordeel 'voldoet niet' is niet-ontvankelijk verklaard, omdat tegen dat oordeel in bestuursrechtelijke zin geen bezwaar kan worden ingesteld. In drie gevallen heeft de bezwaarde tegen de beslissing op bezwaar beroep ingesteld bij het CBb.

Beslissing op bezwaar

In vier gevallen is het bezwaarschrift ingetrokken nadat de raad en de bezwaarde een minnelijke oplossing hadden bereikt.

© 2023 Koninklijke NBA

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij door middel van druk, fotokopieën, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de NBA.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
Postbus 242
2130 AE Hoofddorp

T 088 4960 301
E nba@nba.nl
I www.nba.nl